

Protocol

Van Indicatiestelling voor Huishoudelijke Verzorging naar Indicatiestelling voor hulp bij het huishouden

Oorspronkelijke Uitgave: Centrum Indicatiestelling Zorg, april 2005

Postadres: CIZ
Postbus 232
3970 AE Driebergen
Tel: 030-698 16 30
E-mail: info@ciz.nl

Bewerkt door:
SRE in samenwerking met de gemeenten
Asten en Someren
oktober 2006

Inhoudsopgave

1.	Uitgangspunten voor hulp bij het huishouden	8
1.1.	Als disfunctioneren dreigt.	8
1.2.	Onderdelen van de functie.	8
1.3.	Het cliëntsysteem is primair zelf verantwoordelijk	8
1.4.	Begeleiding richt zich op motiveren en instrueren.....	9
1.5.	Gebruiken voorliggende voorzieningen.....	10
1.5.1.	Algemeen gebruikelijke voorzieningen.....	10
1.5.2.	Technische hulpmiddelen.....	11
1.5.3.	Revalideren.....	11
1.6.	Gebruikelijke Zorg normeert de toegang tot hulp bij het huishouden ..	12
1.7.	Particuliere huishoudelijke hulp.....	12
2.	Afwegingskader	13
3.	Normering huishoudelijke taken in minuten	16
3.1.	Huishoudelijke werkzaamheden	16
3.1.1.	Boodschappen voor het dagelijkse leven doen	16
3.1.2.	Maaltijdverzorging: broodmaaltijd	16
3.1.3.	Licht poetswerk in huis: kamers opruimen	17
3.1.4.	Huishoudelijke werkzaamheden: stofzuigen, wc/badkamer schoonmaken.....	17
3.1.5.	Verzorging kleding/linnengoed.....	18
3.2.	Organisatie van het huishouden.....	18
3.2.1.	Opvang en/of verzorging van kinderen/volwassen huisgenoten (anderen helpen met zelfverzorging) en anderen helpen bij het bereiden van maaltijden	18
3.2.2.	Dagelijkse organisatie van het huishouden	19
3.3.	Hulp bij ontregelde huishouding, in verband met psychische stoornissen	19
3.3.1.	Psychosociale begeleiding, tevens observeren.....	19
3.3.2.	Advies, instructie, voorlichting, gericht op het huishouden	20

4.	Veelgestelde vragen	21
4.1.	Maaltijdverzorging en boodschappen doen in de Wmo.....	21
4.2.	Hulp in een gezin met een gehandicapt kind.....	21
4.3.	Kinderverzorging en -opvang bij gehandicapte, chronisch zieke ouder	21
4.4.	Ouderlijke zorgplicht bij echtscheiding	22
4.5.	Verzorging kleding en linnengoed.....	22
4.6.	Indicatie voor verblijf	22
4.7.	Hulp bij het huishouden in relatie tot begeleid wonen	22
4.8.	Hulp bij het huishouden in terminale situaties.....	22
4.9.	Hulp bij het huishouden bij huisstofmijtallergie.....	22

Inleiding

Hulp bij het huishouden is in meerdere opzichten een belangrijke functie binnen de Wmo. Bijzonder is ook dat het gaat om hulp die zich in de regel niet beperkt tot één persoon maar die een heel cliëntsysteem aangaat. Naar de inhoud is hulp bij het huishouden een cruciale functie omdat het zelfstandig kunnen wonen van mensen met beperkingen staat of valt bij deze ondersteuning. Dit protocol is afgeleid van het protocol Huishoudelijke Verzorging zoals ontwikkeld door het CIZ. De toegang tot de functie hulp bij het huishouden wordt sterk bepaald door de aan- of afwezigheid van huisgenoten en mantelzorgers. Het is dan ook vanzelfsprekend dat de functie steeds in nauwe samenhang bekeken wordt met het document Gebruikelijke Zorg.

De opbouw van dit document is als volgt:

Onder 'Uitgangspunten' staat een aantal kenmerkende aspecten van de indicatiestelling voor hulp bij het huishouden op een rij. Het 'afwegingskader' rondom hulp bij het huishouden kan worden gelezen als een eerste beslisboom om te komen tot een indicatie voor wat betreft de functie; de 'normering in tijd' geeft in uren/klassen (kan per gemeente verschillen) de omvang van de functie aan. Tot slot worden onder 'Veelgestelde vragen' een aantal veelvoorkomende dilemma's behandeld.

Samenvatting

De functie hulp bij het huishouden betreft geen hulp aan een persoon maar aan een cliëntsysteem.

Doelstelling van de individuele voorziening hulp bij het huishouden (HH)

Hulp bij het huishouden is gericht op ondersteunen bij, of overnemen van huishoudelijke verrichtingen, ofwel activiteiten op het gebied van verzorgen van het huishouden, in relatie tot (dreigend) disfunctioneren van het huishouden de veiligheid van en de regie over het huishouden.

Indeling van de diensten

- Categorie A: Huishoudelijke werkzaamheden

De uit te voeren werkzaamheden in deze categorie bestaan onder andere uit de volgende onderdelen:

- Boodschappen voor het dagelijkse leven doen;
- Maaltijdverzorging, bereiding broodmaaltijd / warme maaltijd;
- Licht poetswerk in huis, kamers opruimen;
- Huishoudelijke werkzaamheden, stofzuigen, wc/badkamer schoonmaken;
- Verzorging kleding / linnengoed.

- Categorie B: Organisatie van het huishouden

De uit te voeren werkzaamheden in deze categorie bestaan naast de bovenstaande huishoudelijke werkzaamheden, uit de volgende onderdelen:

- Opvang en/of verzorging van kinderen/volwassen huisgenoten (andere helpen met zelfverzorging);
- Anderen helpen bij het bereiden van maaltijden;
- Dagelijkse organisatie van het huishouden.

- Categorie C: Hulp bij ontregelde huishouding

De uit te voeren werkzaamheden in deze categorie bestaan naast de bovenstaande lichte ondersteuning in het huishouden en de huishoudelijke werkzaamheden, uit de navolgende onderdelen:

- Psychosociale begeleiding, tevens observeren;
- Advies, instructie, voorlichting, gericht op het huishouden.

Aangewezen als:

De cliënt ondervindt beperkingen in het huishouden die zijn gerelateerd aan beperkingen op twee andere terreinen: sociale redzaamheid en/of mobiliteit. Het cliëntsysteem draagt primair zelf de verantwoordelijkheid voor het bevorderen en in standhouden van gezondheid, levensstijl en de wijze waarop de huishouding wordt gevoerd. Aanspraak op de Wmo bestaat aanvullend op eigen mogelijkheden van het cliëntsysteem. Zie protocol gebruikelijke zorg.

1. Uitgangspunten voor Hulp bij het huishouden

1.1. Als disfunctioneren dreigt

Hulp bij het huishouden komt in beeld als disfunctioneren dreigt. Dat kan zich uiten in vervuiling (van de woning of van kleding), verwaarlozing (gezondheidsrisico's, persoonlijke verzorging, voeding en vocht) of ontredde van zichzelf of van afhankelijke huisgenoten waardoor het functioneren in huis maar ook buitenshuis belemmerd wordt.

Het doel van hulp bij het huishouden kan dan zijn het schoonhouden van het huis en/of het verrichten van de dagelijks voorkomende huishoudelijke activiteiten, maar ook het ondersteunen bij het organiseren van het huishouden.

1.2. Onderdelen van de functie

Hulp bij het huishouden als functie kan veelomvattend zijn. En die is ingedeeld in drie categorieën:

- Categorie A: Huishoudelijke werkzaamheden

De uit te voeren werkzaamheden in deze categorie bestaan onder andere uit de volgende onderdelen:

- Boodschappen voor het dagelijks leven doen;
- Maaltijdverzorging, bereiding broodmaaltijd / warme maaltijd;
- Licht poetswerk in huis, kamers opruimen;
- Huishoudelijke werkzaamheden, stofzuigen, wc/badkamer schoonmaken;
- Verzorging kleding / linnengoed.

- Categorie B: Organisatie van het huishouden

De uit te voeren werkzaamheden in deze categorie bestaan naast de bovenstaande huishoudelijke werkzaamheden, uit de volgende onderdelen:

- Opvang en/of verzorging van kinderen/volwassen huisgenoten (andere helpen met zelfverzorging);
- Anderen helpen bij het bereiden van maaltijden;
- Dagelijkse organisatie van het huishouden.

- Categorie C: Hulp bij onregelde huishouding

De uit te voeren werkzaamheden in deze categorie bestaan naast de bovenstaande lichte ondersteuning in het huishouden en de huishoudelijke werkzaamheden, uit de navolgende onderdelen:

- Psychosociale begeleiding, tevens observeren;
- Advies, instructie, voorlichting, gericht op het huishouden.

1.3. Het cliëntsysteem is primair zelf verantwoordelijk

Het cliëntsysteem is primair zelf verantwoordelijk voor het eigen huishouden, met inbegrip van het bevorderen en in standhouden van gezondheid, levensstijl en de wijze waarop de huishouding wordt gevoerd. Aanspraak op ondersteuning vanuit de Wmo is er als aanvulling op de eigen mogelijkheden.

Voor het begrip cliëntsysteem hanteren we het begrip gezamenlijke huishouding uit de wet Wmo 1.1.2, artikelen 3 en 4:

Art. 3 Van een gezamenlijke huishouding is sprake indien twee personen hun hoofdverblijf in dezelfde woning hebben en zij blijf geven zorg te dragen voor elkaar door middel van het leveren van een bijdrage in de kosten van de huishouding dan wel anderszins.

Art. 4 Een gezamenlijke huishouding wordt in ieder geval aanwezig geacht indien betrokkenen hun hoofdverblijf hebben in dezelfde woning en:

- a. zij met elkaar gehuwd zijn geweest of eerder voor de toepassing van deze wet daarmee gelijk zijn gesteld,
- b. uit hun relatie een kind is geboren of erkenning heeft plaatsgevonden van de een door de ander,
- c. zij zich wederzijds verplicht hebben tot een bijdrage aan de huishouding krachtens een geldend samenlevingscontract, of
- d. zij op grond van een registratie worden aangemerkt als een gezamenlijke huishouding die naar aard en strekking overeenkomen met de gezamenlijke huishouding, bedoeld in het vierde lid.

Als er sprake is van kamerverhuur, rekenen we de huurder van de betreffende ruimte niet tot het huishouden. Als mensen zelfstandig (denk aan woongroepen, kamerverhuur, hat-eenheden, kloosterlingen, meerdere generaties in een huis) samenwonen op een adres en gemeenschappelijke ruimten delen, veronderstellen we dat het aandeel in het schoonmaken van die ruimten bij uitval van een van de leden wordt overgenomen door de andere leden van het cliëntsysteem.

De eventuele indicatie voor hulp bij het huishouden betreft dan alleen de eigen woonruimte (kamers) van de zorgvrager en, indien alle bewoners zorgbehoevend zijn, een evenredig deel van het schoonmaken van de gemeenschappelijke ruimten. Als voorbeeld: in een woonvorm voor mensen met een verstandelijke beperking die een gemeenschappelijke woonruimte delen en niet in staat zijn geheel zelfstandig huishoudelijke klussen te doen, worden alle bewoners naar behoefte geïndiceerd voor hulp bij het huishouden. Als één van de medebewoners wel in staat is de huishoudelijke taken uit te voeren, hoeft deze persoon niet de huishoudelijke taken over te nemen van zijn huisgeno(o)ten die dat niet kan/kunnen. Dezen worden immers ieder voor hun aandeel geïndiceerd voor hulp bij het huishouden.

1.4. Gebruiken voorliggende voorzieningen

De wetgever beschouwt een aantal voorzieningen als voorliggend; dat wil zeggen dat wanneer een adequate oplossing wordt geboden door het gebruik maken van deze voorzieningen, deze optie voorgaat boven een aanspraak op de Wmo. Daarbij wordt onderscheid gemaakt naar wettelijke en algemeen gebruikelijke voorzieningen. Wettelijke anders bekostigde voorzieningen maken conform art. 2 Wmo een aanspraak op ondersteuning vanuit de Wmo onmogelijk. Denk daarbij aan de Zvw, Wlz e.d.

Van niet wettelijke geregelde maar algemeen gebruikelijke voorzieningen dient gebruik te worden gemaakt voorzover zich (in redelijkheid ¹) geen ernstige beletselen voordoen.

1.4.1 Algemeen gebruikelijke voorzieningen

Tot de algemeen gebruikelijke voorzieningen behoren (niet limitatieve lijst):

- kinderopvang (crèche, overblijfmogelijkheden op school);
- voor- en naschoolse opvang;
- maaltijddienst;
- klussendienst
- boodschappendienst.

Vrijwillige hulpverlening is geen voorliggende voorziening. Bij een hulpvraag waarvoor vrijwilligers een adequate oplossing zouden kunnen bieden, moet deze mogelijkheid wel

¹ Denk aan: Niet daadwerkelijk beschikbare andere zorg, medische contra-indicatie voor kinderopvang. Financiële overwegingen zijn voor de aanspraak op ondersteuning vanuit de Wmo niet relevant.

worden onderzocht. De wens geen gebruik te maken van voorliggende voorzieningen, terwijl die wel wettelijk verankerd of feitelijk aanwezig zijn, kan niet tot een indicatie leiden. Of de cliënt dan daadwerkelijk de betreffende voorziening zal gaan gebruiken ligt buiten het zicht en de zeggenschap van de gemeente en behoort tot de verantwoordelijkheid van de cliënt en zijn systeem. Van cliënten die bij de aanvraag om hulp al gebruik maken van dergelijke voorzieningen wordt verwacht dat zij dit blijven doen. Aanspraak op ondersteuning vanuit de Wmo bestaat aanvullend op de eigen mogelijkheden van het cliëntsysteem. Afwijking van deze norm is geoorloofd als het verrichten van een taak geschiedt vanuit intenties als ‘aanleren’, ‘observeren’ dan wel stimulering van de zelfredzaamheid.

Bij cliënten die geen gebruik maken van voorliggende voorzieningen dient bekeken te worden in hoeverre mogelijkheden aanwezig zijn om hiervan gebruik te maken. Van een cliënt verwachten we dat hij/zij alles in het werk stelt om zo snel mogelijk in aanmerking te komen voor adequate voorzieningen. In crisissituaties kan voor een termijn van 3 maanden een indicatie worden afgegeven² om de eigen oplossing te regelen. Financiële omstandigheden zijn geen reden om een indicatie af te geven, maar ook niet om daarvan af te zien. Tijdelijke oplossingen zoals een gastgezin, burens, oppas aan huis kunnen als overbrugging fungeren van de wachttijd voor een voorliggende voorziening. De indicatiesteller moet de sociale kaart goed in beeld hebben, zodat hij/zij kan beoordelen of een niet-wettelijke voorliggende voorziening daadwerkelijk beschikbaar is (CVZ uitspraak).

1.4.2. Technische hulpmiddelen

Er is geen indicatie voor hulp bij het huishouden als de problemen van de cliënt afdoende kunnen worden opgelost met technische hulpmiddelen. Hulpmiddelen kunnen bestaan uit algemeen gebruikelijke huishoudelijke apparatuur, zoals een wasmachine of stofzuiger. Deze hulpmiddelen dienen uit oogpunt van verantwoorde werkomstandigheden ook voor een helpende aanwezig te zijn. Daarnaast kan gebruik gemaakt worden van al aanwezige hulpmiddelen, zoals een droogtrommel of een afwasmachine. Als dergelijke apparaten niet aanwezig zijn maar wel een adequate oplossing zouden bieden voor het probleem, hebben deze hulpmiddelen de voorkeur boven het inzetten van hulp. Zonodig kan de cliënt gewezen worden op de mogelijkheid van de eerstelijns ergotherapie voor ergonomische consultatie bij het leren omgaan met hulpmiddelen/het reorganiseren van het huishouden. De cliënt kan voor de tijd dat de hulpmiddelen er niet zijn in aanmerking komen voor ondersteuning vanuit de Wmo (er is dus een vorm van overbruggingszorg). Specifieke hulpmiddelen kunnen mogelijk verstrekt worden vanuit de regeling hulpmiddelen 1996. Dit is een voorliggende voorziening

1.4.3. Revalideren

Wanneer de aandoening die de oorzaak vormt voor de huishoudelijke beperkingen naar de mening van de indicatiesteller nog behandelmogelijkheden biedt, dient bezien te worden of HH anti-revaliderend werkt in deze situatie. Overleg met behandelaar en/of CIZ/zorgverzekeraar (mogelijk indicatie voor andere functie) is noodzakelijk. Er kan in deze situaties eventueel een tijdelijke indicatie voor de duur van het revalidatietraject afgegeven worden mits dit geen anti-revaliderende werking heeft. Na een behandeltraject dient herindicatie plaats te vinden. Zo'n indicatie heeft dan in principe een korte geldigheidsduur, afgeleid van de duur van het behandel of revalidatietraject.

² Het behoort tot de professionaliteit van de indicatiesteller om vast te stellen of een cliënt de eigen verantwoordelijkheid in het zoeken van oplossingen ook naar behoren invult. Het is bijvoorbeeld niet perse noodzakelijk dat de cliënt stukken ter inzage geeft.

1.5. Gebruikelijke Zorg normeert de toegang tot hulp bij het huishouden

In het protocol Gebruikelijke Zorg staat omschreven welke taken behoren tot de normale taken binnen een cliëntsysteem. Daarvan wordt verondersteld dat die bij uitval van een van de leden overgenomen worden door de andere. Dit protocol normeert de toegang tot hulp bij het huishouden in belangrijke mate.

1.6. Particuliere huishoudelijke hulp

De indicatiesteller is verplicht onderzoek te doen naar al aanwezige formele en informele zorg. Al aanwezige particuliere hulp wordt door de indicatiestellers meegenomen in die beoordeling. Wanneer de cliënt niet bereid of in staat is de hulp (op eigen kosten) te continueren, is er een aanspraak op ondersteuning vanuit de Wmo, voorzover en in de mate waarin hij daarop is aangewezen. Particuliere hulp is geen voorliggende voorziening.

Een indicatie is altijd de beoordeling van de zorg waarop een cliënt in redelijkheid is aangewezen. Indien een cliënt (meer) hulp bij het huishouden wenst, omdat zijn/haar standaarden met betrekking tot het huishouden hoger liggen dan de algemeen gebruikelijke normeringen (zie onder 4) toelaten, is er voor deze activiteiten geen indicatie voor ondersteuning vanuit de Wmo.

2. Afwegingskader

<p>2.1. Is een grondslag aanwezig die leidt tot disfunctioneren van het huishouden?</p>	<p>Nee > geen indicatie. Ja > door naar 2.2.</p>
<p>2.2. Is het behandelen³ of gedeeltelijk behandelen van de ziekte of aandoening mogelijk?</p>	<p>Ja > behandeling is mogelijk:⁴ verwijs of indiceer. Is het probleem (tijdelijk) nog niet volledig opgelost? > ga door naar 2.3. Ja > gedeeltelijk behandelen is mogelijk of de cliënt is uitbehandeld, ga door naar 2.3 Nee > door naar 2.3</p>
<p>2.3. Is training of revalidatie mogelijk?</p>	<p>Ja > overweeg verwijzing naar ergotherapie, fysiotherapie of indicatie AB. Is het probleem nog niet opgelost? > ga door naar 2.4. Nee > ga door naar 2.4.</p>

³ Opmerking: de term behandeling heeft betrekking op alle mogelijkheden voor behandeling gericht op herstel of verbetering of dragelijk maken van de aandoening, vanuit alle verschillende compartimenten van het verzekeringsstelsel.

⁴ Zorg voor informatie van de behandelend arts.

<p>Zijn er (blijvende) beperkingen op het gebied van:</p> <p>2.4.1. Sociale redzaamheid: 1. problemen oplossen; 2. eenvoudige taken uitvoeren; 3. complexere taken uitvoeren; 4. dagelijkse routine regelen; 5. lezen, schrijven rekenen; 6. administratieve werkzaamheden; 7. zich redden in openbaar vervoer, winkels; 8. communicatie.</p> <p>2.4.2. Bewegen, verplaatsen en mobiliteit: 1. opstaan en (gaan) zitten; 2. tillen, dragen; 3. beweging en kracht in benen en voeten; 4. fijne handbewegingen; 5. lopen binnenshuis en buitenshuis; 6. traplopen.</p> <p>2.4.3. Beperking in huishouden: 1. dagelijkse organisatie van het huishouden; 2. anderen in zelfverzorging helpen; 3. anderen helpen bij bereiden maaltijden; 4. boodschappen doen; 5. maaltijden bereiden; 6. schoonmaken; 7. kleding reinigen; 8. licht poetswerk in huis; 9. dieren verzorgen.</p>	<p>Ja > ga door naar 2.5 Nee > geen indicatie.</p> <p>Let op: beperkingen in het huishouden die relevant zijn voor ondersteuning vanuit de Wmo zijn gerelateerd aan beperkingen op twee terreinen. Geef daarom altijd aan welke combinatie van beperkingen van toepassing is: - sociale redzaamheid en huishouden; - mobiliteit en huishouden, of; - zowel sociale redzaamheid als mobiliteit en huishouden.</p> <p>NB: wanneer de sociale redzaamheid in het algemeen in het geding is zal naast hulp bij het huishouden OB aangewezen zijn; wanneer de sociale redzaamheid door gerichte training kan worden vergroot is (ook) AB aangewezen.</p> <p>Hierover is afstemming met het CIZ noodzakelijk</p>
<p>2.5. Is de woning adequaat in relatie tot de beperkingen. Is aanpassing van een hulpmiddel noodzakelijk?</p> <p>NB. Vooral bij combinatie 2.4.2+2.4.3</p> <p>Zijn er algemene voorzieningen waar een beroep op kan worden gedaan</p>	<p>Biedt woningaanpassing of een woonvoorziening een oplossing? > ja, in kader integrale benadering dient aanvraag individuele voorziening woningaanpassing ingenomen te worden.</p> <p>Biedt een hulpmiddel een oplossing? > aanvraag ind.voorziening Wmo of bestaat mogelijk aanspraak op andere wettelijke regeling (bijv. regeling hulpmiddelen 1996, dan verwijzing)</p> <p>Biedt een gebruikelijke voorziening (droogtrommel etc) een oplossing?</p> <p>Ja > er is geen grondslag voor een indicatie hulp bij het huishouden Nee, gedeeltelijk > ga door naar 2.6.</p> <p>Biedt een algemene voorziening een oplossing? Ja> er is geen grondslag voor een indicatie hulp bij het huishouden.</p>

	Nee, gedeeltelijk > ga door naar 2.6
2.6. Is de doelstelling het voorkomen of compenseren van het disfunctioneren van de verzorging van het huishouden.	Ja > ga door naar 2.7. Nee > er is geen indicatie.
2.7. Gezinsamenstelling	Alleenstaand? > ga door naar 2.9. Alleenstaand ouder met kinderen < 12? > ga door naar 2.9. Alleenstaand ouder met kinderen tussen 12-18? > ga door naar 2.8.1. Volwassen huisgenoten, met/zonder kinderen? > ga door naar 2.8.2.
2.8 Gebruikelijke Zorg 2.8.1 kan er sprake zijn van gebruikelijke zorg van kinderen 12-18? 2.8.2. kan er sprake zijn van gebruikelijke zorg door volwassen huisgenoten? 2.8.3 is er sprake van gebruikelijke zorg door de ouders voor hun kinderen?	Zie protocol Gebruikelijke Zorg. 2.8.1. Ja > inventariseer de huishoudelijke taken die door kinderen van 12-18 jaar worden uitgevoerd. Voor die taken is geen indicatie. Ga door naar 2.9. 2.8.2. Ja > ga door naar 2.10. 2.8.3. Ja: de zorg en opvang van kinderen, ga door naar 2.10. 2.8. Nee > ga door naar 2.9.
2.9. Is er sprake van bereidheid , beschikbaarheid en vrijwilligheid van de mantelzorg buiten cliëntsysteem?	Ja > ga door naar 2.10. Nee > ga door naar 2.11.
2.10 Is er sprake van overbelasting en dreigende uitval?	Bij gebruikelijke zorg > medische onderbouwing. Bij mantelzorg > uitspraak mantelzorger/cliënt. Nee > geen indicatie voor dat deel dat vrijwillig wordt voortgezet. Ja > ga door naar 2.11.
2.11. Oplossingsrichtingen: 2.11.1. Er bestaat een noodzaak aan training, instructie. 2.11.2 Er bestaat een noodzaak aan toezicht en/of sturing. 2.11.3. De noodzaak bestaat tot het overnemen van taken.	2.11.1 > hulp bij het huishouden evt in combinatie met AB, of alleen AB 2.11.2 > hulp bij het huishouden evt. in combinatie met OB, of alleen OB 2.11.3. > (deels) overnemen.

3. Normering huishoudelijke taken in minuten⁵.

3.1. Huishoudelijke werkzaamheden

Voor hulp bij het huishouden zijn standaardindicaties ontwikkeld die zijn opgenomen in bijlage 1. In deze paragraaf wordt per activiteit een normtijd aangegeven.

3.1.1. Boodschappen voor het dagelijkse leven doen

TOTAAL 1 maal per week	60 min per week
Boodschappenlijst samenstellen	
Boodschappen inkopen en opslaan - wekelijks	

Factoren meer/minder hulp: Indien het cliëntsysteem bestaat uit meer dan 4 personen, of er zijn kinderen < 12 jaar, kan er 2x per week boodschappen worden geïndiceerd; +30 min, wanneer afstand tot de winkels groot is,

3.1.2. Maaltijdverzorging: broodmaaltijd (bereiding broodmaaltijd/warme maaltijd)

TOTAAL warm Brood	30 minuten per keer 15 minuten per keer
Broodmaaltijd klaarzetten	
Tafel dekken en afruimen	
Koffie/thee zetten	
Afwassen (machine - handmatig)	
Eten bereiden	voorbereiden
	koken
Opslaan en beheer levensmiddelenvoorraad	
Afwassen en opruimen	

Factoren meer/minder hulp

Aanwezigheid kinderen < 12 jaar: + 20 min per keer.

⁵ De normtijden zoals die hier worden gepresenteerd zijn afgeleid van de in de indicatiepraktijk van het CIZ gebruikelijke. Deze normeringen zijn van oorsprong ontwikkeld binnen de setting van de thuiszorg.

3.1.3. Licht poetswerk in huis: kamers opruimen

TOTAAL		60 - 90 minuten per week
Activiteit	Afwassen, indien geen maaltijdvoorbereiding is geïndiceerd Handmatig: 15 - 30 minuten per keer Machine in- en uitruimen: 10 minuten per keer	
	Hand en spandiensten	
	Opruimen Totaal dagelijkse beurt interieur is afhankelijk van de grootte van de woning en de specifieke kenmerken van het cliëntsysteem: 15 - 40 minuten per keer	
	Stof afnemen/ragen	
	Bedden opmaken	

Factoren meer/minder hulp

- PG problematiek/communicatieproblemen.
- Aantal kinderen onder de 12.
- Huisdieren: bij allergie: eerst sanering.
- Allergie voor huisstofmijt, COPD: in gesaneerde woning.
- Ernstige beperkingen in gebruik van armen en handen.
- Alleen de kamers die in gebruik zijn, worden schoongehouden. Voor een cliëntsysteem zonder kinderen max. 20 min per keer, voor een cliëntsysteem met kinderen < 12 max. 30 min per keer.

Frequentie: In principe max. 3 maal per week 20-30 min.

Dit betekent dat iemand die naast overname zwaar huishoudelijk werk 1.5 ook overname van licht huishoudelijk werk 1.4 nodig heeft, in de praktijk één klasse boven de klasse voor 1.5 uitkomt. Dus klasse 2 (klein huis, tot 3 kamers/seniorenwoning/ 1 persoon) of 3 (groot huis/3 kamers of meer/ tweepersoons huishouden)

3.1.4. Huishoudelijke werkzaamheden: stofzuigen, wc/badkamer schoonmaken

TOTAAL Zwaar huishoudelijk werk: de omvang van de benodigde ondersteuning is meer afhankelijk van de grootte en inrichting van de woning dan van de aanwezigheid van een extra persoon.	1 persoonshuishouden/<2 kmrs 1 1x per 3 uur in de 14 dgn, 2 persoonshuishouden/> 3 kmrs klasse 2
Stofzuigen	
Schrobben dweilen soppen: sanitair en keuken	
Bedden opmaken/verschonen	
Opruimen huishoudelijk afval	

Factoren meer /minder hulp: zie ook onder 3.1.3.

In grote woningen met hoge bezettingsgraad, vervuilingsgraad, COPD problematiek⁶ of aanwezigheid van jonge kinderen is een hogere klasse reëel. Verzorgen van huisdieren valt in de marge van de klasse.

Frequentie: Met de genoemde verrichtingen worden de wekelijkse activiteiten bedoeld.

3.1.5. Verzorging kleding/linengoed

TOTAAL	1 pers. 60 min per week 2 pers. 90 min per week
Kleding en linnengoed sorteren en wassen in de wasmachine	
Centrifugeren, ophangen, afhalen,	
Was drogen in droogmachine	
Vouwen, strijken, (alleen bovenkleding) opbergen	
Ophangen/afhalen wasgoed	

Factoren meer minder werk

- Aantal kinderen < 16 jaar + 30 min per kind per week.
- Bedlegerige patiënten + 30 min.
- Extra bewassing i.v.m. overmatige transpiratie, incontinentie, speekselverlies enz.:+ 30 min.

Frequentie: eenmaal per week, huishoudens met kleine kinderen maximaal 3x per week.

3.2. Organisatie van het huishouden

3.2.1. Opvang en/of verzorging van kinderen/volwassen huisgenoten (anderen helpen met zelfverzorging) en Anderen helpen bij het bereiden van maaltijden

De grondslag ligt bij de ouder. Deze is tijdelijk niet in staat om de ouderrol op zich te nemen.

TOTAAL	Tot max. van 40 uur aanvullend op eigen mogelijkheden
Wassen en aankleden	
Hulp bij het eten en/of drinken	
Maaltijd voorbereiden	
Sfeer scheppen, spelen	
Opvoedingsactiviteiten	

⁶ Na sanering

Factoren meer/minder werk

- Aantal kinderen -/+.
- Leeftijd kinderen -/+.
- Gezondheidssituatie/functioneren kinderen/huisgenoten.
- Aanwezigheid gedragsproblematiek +.
- Samenvallende activiteiten⁷ -.
- Afhankelijk van de situatie, indien kinderen < 6 jaar gecombineerd met hulp bij het huishouden activiteiten tot een max. omvang van 40 uur per week.

3.2.2 Dagelijkse organisatie van het huishouden

TOTAAL	30 minuten per week
Administratieve werkzaamheden t.b.v. klant ⁸	
Organisatie huishoudelijke activiteiten	
Plannen en beheren van middelen m.b.t. het huishouden	

Factoren meer/minder werk:

- Communicatieproblemen.
- Aantal huisgenoten, vooral kinderen < 16.
- (Psychosociale) Problematiek bij meerdere gezinsleden.

Frequentie 1 x per week klasse 1-2.

3.3 Hulp bij ontregelde huishouding, in verband met psychische stoornissen

3.3.1. Psychosociale begeleiding, tevens observeren

Totaal	30 minuten per week
Formulieren doelen/bijstellen met betrekking tot het huishouden	
Helpen handhaven/verkrijgen/herverkrijgen structuur in het huishouden	
Helpen handhaven vergroten van zelfredzaamheid m.b.t. budget	
Begeleiden ouders bij opvoeding kinderen ⁹	
Begeleiding kinderen ¹⁰	

⁷ Activiteiten die tegelijkertijd kunnen worden uitgevoerd. Denk ook op de 80-20 regel die geldt voor activiteiten die tot meerdere functies kunnen worden gerekend.

⁸ Alleen in combinatie met andere huishoudelijke activiteiten, valt bij beperkt regelvermogen onder OB.

⁹ Eerst mate van gebruikelijke zorg bepalen; vervolgens overlap met OB en Jeugdzorg.

¹⁰ Idem.

3.3.2. Advies, instructie, voorlichting, gericht op het huishouden

TOTAAL	30 minuten per keer
Instructie omgaan met hulpmiddelen	
Instructie licht huishoudelijke werk	
Instructie textielverzorging	
- boodschappen doen	
- koken	

Factoren meer/minder werk:

Communicatieproblemen +.

Frequentie: 3 x per week max. 6 weken

4. Veelgestelde vragen

4.1. Maaltijdverzorging en boodschappen doen in de Wmo

Maaltijdbereiding en boodschappen is geen structureel onderdeel van hulp bij het huishouden. Cliënten moeten voor de maaltijdbereiding en boodschappen in eerste instantie een beroep doen op de eventueel aanwezige -volwassen, gezonde- huisgenoten (gebruikelijke zorg). Als dezen door beperkingen in het zelfzorgvermogen de warme maaltijd niet kunnen verzorgen, moet worden nagegaan welke mogelijkheden **mantelzorg, vrijwilligers en voorliggende of algemeen gebruikelijke voorzieningen** bieden. Te denken valt aan kant-en-klaarmaaltijden, gemeentelijke maaltijdvoorziening, boodschappendiensten of bezorging aan huis. Indien voorliggende voorzieningen niet tegemoet kunnen komen aan de eisen van een, door een arts voorgeschreven, dieet, kan deze taak in de thuissituatie worden geïndiceerd. In leefeenheden met jonge (<12 jr.) kinderen kan in een crisissituatie voor een beperkte periode, in combinatie met activiteit 2.1. een indicatie gesteld worden. Als de huisgenoten door onvoldoende kennis of vaardigheden niet in staat zijn om te koken, wordt hen aangeboden om het koken te leren. Keuze is dan:

- 1 Voorliggende voorzieningen en mantelzorg zijn niet adequaat.
- 2 Het gaat om het voorbereiden van de warme maaltijd.
- 3 In principe beperkt tot max. 3 keer per week.
- 4 Max. drie maanden in tijd van crisis.
- 5 Aanleren gaat voor overnemen.

4.2. Hulp in een gezin met een gehandicapt kind

Bij ondersteuning van de verzorgende ouder(s) van een gezin met een gehandicapt kind geldt, dat geïnventariseerd wordt wat gezien de leeftijd van het kind tot de gebruikelijke ouderlijke zorgplicht behoort en waarin de ouder(s) dus extra zorg leveren. Van deze extra zorg wordt van de ouders gevraagd welke zorg ze bereid zijn vrijwillig te blijven leveren, zonder dat er overbelasting dreigt. Voor dat deel wordt dan geen indicatie gegeven. Daarnaast wordt onderzocht op welke gebieden zij ondersteuning vanuit de Wmo nodig hebben, en op welke gebieden uit aanpalende wetten.

4.3. Kinderverzorging en -opvang bij gehandicapte, chronisch zieke ouder

Als de ouder in een éénoudergezin uitvalt, gehandicapt is of raakt en er op basis van grondslag en beperkingen een noodzaak bestaat tot kinderverzorging en -opvang wordt deze geïndiceerd volgens de normering. De opvang voor kinderen behoort in principe tot gebruikelijke zorg. De verzorging kan leiden tot een aanspraak. Van de ouder(-s) mag verwacht worden maximaal te zoeken naar mogelijkheden de opvang zelf te regelen, bijvoorbeeld: kinderopvang, van en naar school brengen etc.

Wanneer -voor het deel dat niet anders kan worden geregeld/gefinancierd- hulp bij het huishouden is geïndiceerd, kan dat langdurig noodzakelijk zijn. Herindiceren is aan de orde in relatie tot leeftijd kinderen en verandering van omstandigheden. Een chronisch ziek, gehandicapt gezinslid kan een grote belasting betekenen voor een gezin. Ook bij twee ouders is het risico op overbelasting van de gezonde verzorgende ouder groot; dit kan leiden tot een indicatie voor hulp bij het huishouden ter ontlasting. Onderzoek altijd de dreiging van overbelasting.

4.4. Ouderlijke zorgplicht bij echtscheiding

Bij echtscheiding vervalt het samenwonen en daarmee dus ook de gebruikelijke zorg voor het huishouden en de onderlinge persoonlijke verzorging van partners. De zorgplicht voor de kinderen

verdwijnt niet. Bij uitval van de verzorgende ouder moet wel onderzoek gedaan worden naar de mogelijkheid van opvang van de kinderen door de niet thuiswonende ouder door te kijken naar de voor de rechtbank vastgelegde afspraken tussen de ex-echtgenoten. Voor die perioden dat de kinderen bij de verzorgende -uitgevallen- ouder zijn kan er dan een indicatie voor opvang zijn. Als de zorgplicht door de niet-verzorgende ouder kennelijk niet wordt nagekomen, beschouwen we de situatie als een éénoudergezin.

4.5. Verzorging kleding en linnengoed

Huisgenoten worden geacht de was te doen (gebruikelijke zorg). Indien er geen huisgenoten aanwezig zijn, dient te worden onderzocht of in redelijkheid geen beroep mogelijk is op andere mantelzorgers. Kan op bovenstaande voorzieningen geen beroep worden gedaan dan kan er een indicatie voor hulp bij het huishouden zijn, uitsluitend in combinatie met andere activiteiten. Activiteit 1.0.

4.6. Hulp bij het huishouden in relatie tot begeleid wonen

HV in het RIBW en gezinsvervangend tehuis (GVT): voor het ondersteunen van een cliënt in het uitvoeren van huishoudelijke taken in de setting van een RIBW zal naar de aard van de problematiek vooral OB worden geïndiceerd. Indien overname van taken aan de orde is, gaat het om hulp bij het huishouden. Zie ook 1.4.

Indien het bewoners betreft van AWBZ gefinancierde instelling, dan valt HHH onder de AWBZ. Wonen bewoners “zelfstandig” dan is het Wmo.

4.7. Hulp bij het huishouden in terminale situaties.

In terminale of andere chronische situaties waarin mantelzorgers zwaar belast worden met zorgtaken kunnen de normeringen betreffende gebruikelijke zorg soepeler worden gehanteerd. Het overnemen van huishoudelijke taken indien een partner terminaal is, is in grote mate ontlastend voor de andere partner.

4.8. hulp bij het huishouden bij huisstofmijtallergie

Bij allergie voor huisstofmijt zal er advisering rond het saneren van de woning plaatsvinden door de daartoe bevoegde instanties, i.c. de CARA/COPD verpleegkundige (VP AIV). Een vraag naar hulp bij het huishouden zal dus pas aan de orde zijn wanneer sanering van de woning reeds heeft plaatsgevonden. Voor het stofvrij houden van de woning kan één klasse (=2 uur) extra worden geïndiceerd. Vanuit integrale beoordeling is hier dus mogelijk eerst de individuele voorziening woningsanering/woningaanpassing aan de orde. Dit dient afgewogen te worden.

Bijlage 1. Op weg naar standaardisatie hulp bij het huishouden

Tijdnormering Huishoudelijke hulp

Let op: tijdnormering is indicatief. Altijd individuele afweging maken. Als er reden is om af te wijken van deze normeringen, kan dat, mits onderbouwd, altijd.

Hulp bij het huishouden alleenstaande (seniorenwoning/flat)

Nr.	Activiteiten	Minuten	Uren	Klasse
1.1	Boodschappen doen voor het dagelijks leven	60 p week	1 u	K1
1.2	Broodmaaltijd bereiden	15 p keer	1u45	K1
1.3	Warme maaltijd bereiden	30 p keer	3u30	K2
1.4	Licht huishoudelijk werk (kamers opruimen etc)	60 p week	1u	K1
1.5	Zwaar huishoudelijk werk (huis schoonmaken, stofzuigen, wc/badkamer reinigen etc)	90 p week	1u30	K1
1.6	De was doen (kleding/linnengoed wassen)	60 p week	1u	K1
1.7	Huishoudelijke spullen in orde houden	-		

Veel voorkomende combinaties		minuten	Uren	Klasse
1.4 + 1.5	licht + zwaar	150	2u30	K2
1.4 + 1.6	licht + was	120	2u	K2
1.5 + 1.6	zwaar + was	150	2u30	K2
1.4 + 1.5 + 1.6	licht + zwaar + was	210	3.u30	K2
1.2 + 1.4 + 1.5 + 1.6	brood (7x) + licht + zwaar + was	315	5u15	K3

Hulp bij het huishouden alleenstaande (eengezinswoning)

Nr.	Activiteiten	Minuten	Uren	Klasse
1.1	Boodschappen doen voor het dagelijks leven	60 p week	1u	K1
1.2	Broodmaaltijd bereiden	15 p keer	1u45	K1
1.3	Warme maaltijd bereiden	30 p keer	3u30	K1
1.4	Licht huishoudelijk werk (kamers opruimen etc)	60 p week	1u	K1
1.5	Zwaar huishoudelijk werk (huis schoonmaken, stofzuigen, wc/badkamer reinigen etc)	180 p week	3u	K2
1.6	De was doen (kleding/linnengoed wassen)	60 p week	1 u	K1
1.7	Huishoudelijke spullen in orde houden	-		

Veel voorkomende combinaties		minuten	uren	Klasse
1.4 + 1.5	licht + zwaar	240	4u	K3
1.4 + 1.6	licht + was	180	3u	K2
1.5 + 1.6	zwaar + was	240	4u	K3
1.4 + 1.5 + 1.6	licht + zwaar + was	300	5u	K3
1.2 + 1.4 + 1.5 + 1.6	brood (7x) + licht + zwaar + was	405	6u45	K3

Hulp bij het huishouden twee-/meerpersoonshuishouden (woonsituatie niet van belang)

Nr.	Activiteiten	Minuten	Uren	Klasse
1.1	Boodschappen doen voor het dagelijks leven	60 p week (evt +)	1u	K1
1.2	Broodmaaltijd bereiden	15 p keer (evt +)	1u45	K1
1.3	Warme maaltijd bereiden	30 p keer (evt +)	3u30	K2
1.4	Licht huishoudelijk werk (kamers opruimen etc)	60 p week (evt +)	1u30	K1
1.5	Zwaar huishoudelijk werk (huis schoonmaken, stofzuigen, wc/badkamer reinigen etc)	180 p week (evt+)	3u	K2
1.6	De was doen (kleding/linnengoed wassen)	90 p week	1u30	K1
1.7	Huishoudelijke spullen in orde houden	-		

Veel voorkomende combinaties		minuten	uren	Klasse
1.4 + 1.5	licht + zwaar	270	4u30	K3
1.4 + 1.6	licht + was	180	3u	K2
1.5 + 1.6	zwaar + was	270	4u30	K3
1.4 + 1.5 + 1.6	licht + zwaar + was	360	6u	K3
1.2 + 1.4 + 1.5 + 1.6	brood (7x) + licht + zwaar + was	465	7u45	K4

'evt + ' houdt in, dat extra tijd geïndiceerd kan worden bij grotere leefeenheden, aanwezigheid van kleine kinderen, extra bewassing etc

Hulp bij het huishouden overige activiteiten alleenstaanden/ twee- of meerpersoons leefeenheden

Nr.	Activiteiten	Minuten	Uren	klasse
2.1	Anderen helpen in huis met zelfverzorging	Tot max 40 uur per week		
2.2	Anderen helpen in huis bij bereiden maaltijd	Tot max 40 uur per week		
2.3	Dagelijkse organisatie van het huishouden	30 p week	0u30	K1